

Nitel Bir Veri Toplama Tekniği: Derinlemesine Görüşme A Qualitative Data Collection Technique: In-depth Interview

Fatih USLU*, Erdi DEMİR**

Öz

Bu çalışmanın konusu nitel bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme ile ilgilidir. Derinlemesine görüşme, yüz yüze, internet ortamında, telefonla ve mail yoluyla olmak üzere farklı çeşitlerle uygulanabilen nitel sosyal bir veri toplama tekniğidir. Nitel çalışmalarda tercih edilen bu yöntem, araştırmacı ile görüşmeci arasındaki sosyal etkileşim ve iletişime bağlı olarak gerçekleşebilmektedir. Derinlemesine görüşmenin amacı, görüşmeci kişinin deneyimlerini, düşüncelerini ve algılarını ortaya çıkarabilmek, bilinmeyenleri gün yüzüne çıkarabilmek yeni şeyler keşfedebilmektir. Bu çalışmada nitel çalışma desenlerinde sıklıkla kullanılan ve nitel veri toplama teknikleri arasında yer alan derinlemesine görüşme tekniğinin kavramsal olarak analiz edilmesi ve betimsel olarak bilgilendirme yapılması amaçlanmıştır. Sosyoloji, Tıp, Klinik çalışmaları, sosyal çalışmalar, Antropoloji, Kriminoloji ve Psikoloji gibi birçok disiplinin veri toplama tekniği olarak tercih ettiği bu yöntem, ayrıntılı ve çok boyutlu veri elde edilmesini sağlayabilmektedir. Literatürde derinlemesine görüşme tekniği ile ilgili çok fazla ve yaygın çalışmanın bulunmaması sebebiyle bu çalışmanın literatüre bilimsel ve akademik katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Çalışmada derinlemesine görüşme kavramının ne anlam ifade ettiği, görüşmenin çeşitleri ve özelliklerinin neler olduğu, görüşmede uygulanması gereken hususların neler olabileceğiyle ilgili betimsel analiz yapılmıştır. Derinlemesine görüşme, pandemi gibi salgın hastalıklar sebebiyle internet ortamı ve görüntülü kamera sistemleriyle de gerçekleştirilebilen bir veri toplama tekniği olmasına rağmen yüz yüze ve görüşmecinin doğal yaşam alanında yapılan görüşmenin daha sağlıklı sonuçlar verebileceği düşünülmektedir. Bu sebeple araştırmacının görüşmecilerin işyerleri, evleri ve yaşadıkları sosyal çevrede görüşme sağlanması, gözlem yapma açısından da avantaj sağlayabilecektir. Kavramsal olarak betimlenen derinlemesine görüşmenin esnek yapısı, araştırmacıya sağlamış olduğu olanaklarıyla işlevsel ve çok yönlü bir veri toplama tekniği olduğu söylenebilir. Zaman ve maliyet yönünden dezavantajları bulunan görüşme yöntemi, birçok disiplinin tercih ettiği bir veri toplama tekniğidir. Anlamacı ve yorumlamacı paradigmanın sıklıkla tercih ettiği bu teknik, sosyolojik açıdan araştırmalara kolaylık sağlayabilmektedir.

Anahtar sözcükler: Nitel araştırma, derinlemesine görüşme, araştırmacı, görüşmeci, etik.

Abstract

The subject of this study is related to in-depth interview as a qualitative data collection technique. In-depth interview is a qualitative social data collection technique that can be applied in different varieties, including face-to-face, online, by phone and by mail. This method, which is preferred in qualitative studies, can be realized Decisively due to the

* Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü. E-posta: fatihuslu07@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3192-4145

** Doktora öğrencisi. Akdeniz Uygurliklari Araştırma Enstitüsü ve Yeni ve Yakınçağ Araştırmaları Anabilim Dalı. E-posta: edemir.akdeniz@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3227-5984

social interaction and communication between the researcher and the interviewer. The purpose of the in-depth interview is to reveal the experiences, thoughts and perceptions of the interviewer, to uncover the unknown, to discover new things. In this study, it is aimed to conceptually analyze the in-depth interview technique, which is frequently used in qualitative study patterns and is one of the qualitative data collection techniques, and to provide descriptive information Decisively. Sociology, medicine, clinical studies, social studies, anthropology, criminology and psychology, and technique as the preferred method of many disciplines, such as data collection, detailed and multi-dimensional data can deliver. Due to the fact that there are not many and widespread studies on in-depth interview technique in the literature, it is thought that this study may make a scientific and academic contribution to the literature. In the study, descriptive analysis was made about what the concept of in-depth interview means, what are the types and characteristics of the interview, and what issues may need to be applied in the interview. Although in-depth interview is a data collection technique that can also be carried out with the internet environment and video camera systems due to epidemic diseases such as pandemic, it is thought that face-to-face and in the interviewer's natural habitat can give healthier results. For this reason, the researcher will be able to provide interviews in the interviewees' workplaces, homes and the social environment they live in, which may also provide an advantage in terms of observation. It can be said that the conceptually described in-depth interview is a functional and versatile data collection technique with its flexible structure and the possibilities it provides to the researcher. The interview method, which has disadvantages in terms of time and cost, is a data collection technique preferred by many disciplines. This technique, which is often preferred by the understanding and interpretive paradigm, can facilitate research from a sociological point of view.

Keywords: Qualitative research, in-depth interview, researcher, interviewer, ethics.

Giriş

Derinlemesine görüşme, toplumsal yaşamı ve bireylerin davranışlarını anlayabilme çabasının bir ürünü olarak gelişmiştir. 1880'li yıllarda Londra'da yoksulluk üzerine çalışma yapan Charles Botth'un çalışmalarından ortaya çıkan bu teknik, okul yönetim kurulunu ziyaret eden öğrenci velileri ve araştırmacının yoksulluk temelli çalışmasıyla şekillenmiştir. 1926 yılında Amerika'da Emory Bogardus tarafından etrafıca tarif edilen bu yöntem, kısa sürede Hukuk, Psikoloji ve Sosyal bilimciler tarafından sıklıkla kullanılan bir araştırma tekniği haline gelmiştir (Morris, 2015, s. 3).

Derinlemesine görüşme, incelenen konuyla ilgili araştırmacı ve özne arasında sözlü iletişime dayalı bir veri toplama tekniğidir. Görüşme genel itibariyle survey araştırmalarında açıklayıcı ve betimleyici çalışmalarda tercih edilen bir yöntemdir. Görüşmeyle ilgili farklı yaklaşımlar söz konusudur. Örneğin yapılandırılmamış görüşmede karşıdaki özne bir konu üzerindeki sınırsız bir biçimde dileklerini, isteklerini belirtebilirken yapılandırılmış görüşmede sorular belirli bir sistematik dâhilinde karşıdaki kişiye yöneltilerek cevaplar sınırlandırılabilir (Boyce & Neale, 2006, s. 3). Derinlemesine görüşme, sohbet ya da karşılıklı konuşmaktan farklı bir niteliğe sahip bir veri toplama tekniğidir. Her ne kadar soru sorma ve cevap alma esasına dayanan bir veri toplama tekniği olmasına rağmen derinlemesine görüşmede, bireyin ya da toplumsal grupların inançları, değerleri, kültürel pratikleri, duygu ve tecrübelerini öğrenmek esastır. Ayrıca görüşmelerde birey ya da sosyal grupların yaş, cinsiyet, etnisite, statü, cinsel yönelim, yaşam tarzı, algı, motivasyon, ahlak yapısı ve toplumsal hafıza gibi yönleri ortaya çıkarılabilmektedir (Morris, 2015, s. 5).

Etnografik temelli kültür çalışmalarında çoğunlukla belirli bir toplumsal grubun yaşam tarzı, değerleri, aile yapıları, ekonomik faaliyetleri, politik görüşleri, inançları, eğitim durumlarına ilişkin derinlemesine görüşme ve gözlem teknikleri kullanılabilmektedir (Woods, 2005, s. 5). Örnek vermek gerekirse Antalya Abdalları üzerine kültür, kimlik ve toplumsal değişme üzerine etnografik bir alan araştırması yürüten bir araştırmacının Antalya'da yaşayan Abdallarla kültür, kimlik ve toplumsal değişme süreçleri üzerine derinlemesine görüşme gerçekleştirmesi, Abdalların gündelik yaşam faaliyetlerine katılım sağlaması bu tür çalışmalara etnografik çalışmaya örnek gösterilebilir.

Derinlemesine görüşme tekniğinde keşfedilmemiş davranışlar, eğilimler, bilinmeyen veriler gün yüzüne çıkarılabilmektedir. Bu teknik, çok yönlü bilgi edinilmesini sağladığından Antropoloji, Sosyoloji, Tıp bilimi, Psikoloji ve klinik çalışmaları, sosyal çalışmalarda kullanılabilen bir yöntemdir. Böylesine çok yönlü veri toplama olanağı sağlayan bu çalışma deseninde araştırmacının, görüşmecilerin etkileşimi ve iletişimi son derece önemlidir. Bu durumun yanı sıra görüşmecilerin kendilerini özgür bir biçimde ifade

edebilecekleri zaman dilimi ve mekânın sağlanması ayrıntılı veri elde edilmesini derinleştirebilecektir. Toplanan verilerin kalitesi ve geçerliği araştırmanın tasarımı ve araştırmacının bireysel yeteneklerine göre değişiklik gösterebilmektedir (Roller & Lavrakas, 2015, s. 6). Bilinçsizce ve anlamsal olarak tutarlılığı bulunmayan soruların sorulması çalışmanın odak noktasından uzaklaşmaya sebep olurken planlı ve tutarlı soruların sorulması ise elde edilen verilerin geçerliğini güçlendirebilmektedir. Her ne kadar derinlemesine görüşmeler uzun zaman alan çalışmalar olsa da kaliteli ve güçlü veriler toplamanın doğru yöntemlerinden birisi olarak görülebilir.

Johnson (2002, ss. 106-107) derinlemesine görüşme tekniğinde bahse konu derinlik kelimesinin birden çok bağlamı olduğunu belirtmiştir. Birincisi, derinlik toplumun bir üyesi olan görüşmecinin sosyal yaşamlarındaki günlük faaliyetleri, davranışları, yaşadıkları mekânı ve olaylarını kapsayabilmektedir. İkincisi ise görüşmeci bireylerin eğilimleri, duyguları ve düşüncelerinden öte bireyin ait olduğu toplumsal grubun kültür formunu anlayabilme, o kültürün düşünce ve anlam dünyasını ortaya çıkarabilmektedir. Üçüncü anlam ise derin anlama girişimiyle görüşmecilerin konuşma biçimlerinden, söylem ve dil pratiklerinden onların varsayımlarını, düşünce tarzını ve fikir geleneğini öğrenebilmektedir. Böylece konuşma ve sohbet havasından farklı bir içeriğe sahip olan görüşme yönteminin araştırmacıya ayrıntılı ve çok yönlü bilgi akışı sağlayan bir teknik olduğu söylenebilir. Topladığı veriler sayesinde araştırmacılar çok boyutlu bir bakış açısı kazanabilmektedir (Chirban, 1996, s. 5).

Görüşmenin kilit noktasını araştırmacı ve görüşmeci arasındaki iletişim oluşturmaktadır. Araştırmacı yüksek lisans öğrencisi, doktorant olabileceği gibi bağımsız bir araştırmacı da olabilir. Görüşmeciler ise araştırmacının incelediği toplumsal grubun bir üyesi olarak veri aktaracak kimsedir. Görüşmenin neticesi araştırmacının varsayımlarını doğrulayacak nitelikte sonuçlanmayabilir; fakat görüşmenin gidişatını araştırmacının soruları belirleyebilmektedir. Bu sebeple yarı açık uçlu ya da açık uçlu sorular iç tutarlılığı olacak şekilde anlamsal bütünlük içinde görüşmeci bireye aktarılmalıdır. Görüşmeciden alınan cevapların kategorize edilerek not edilmesi esastır. Derinlemesine görüşmede yüz yüze iletişim, karşılıklı bilgi alma şekliyle gerçekleştirildiğinden diğer veri toplama tekniklerinden ayrılmaktadır. Hem araştırmacının varsayımları sınanmakta hem de soru sorma ve cevap alma şekliyle bireylerin iç dünyası, ön yargıları, düşünceleri açığa çıkarılabilmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada nitel çalışma desenlerinde sıklıkla kullanılan ve nitel veri toplama teknikleri arasında yer alan derinlemesine görüşme tekniğinin kavramsal olarak analiz edilmesi ve betimsel olarak bilgilendirme yapılması amaçlanmıştır. Sosyoloji, Tıp, Klinik çalışmaları, sosyal çalışmalar, Antropoloji, Kriminoloji ve Psikoloji gibi birçok disiplinin veri toplama tekniği olarak tercih ettiği bu yöntem, ayrıntılı ve çok boyutlu veri elde edilmesini sağlayabilmektedir. Literatürde derinlemesine görüşme tekniği ile ilgili çok fazla ve yaygın çalışmanın bulunmaması sebebiyle bu çalışmanın literatüre bilimsel ve akademik katkı sağlayabileceği düşünölmektedir. Çalışmada derinlemesine görüşme kavramının ne anlam ifade ettiği, görüşmenin çeşitleri ve özelliklerinin neler olduğu, görüşmelerde uygulanması gereken hususların neler olabileceğiyle ilgili betimsel analiz yapılmıştır.

Çalışmada derinlemesine görüşmenin nasıl ve ne şekilde uygulanabileceği hakkında ayrıntılı bilgiler sunulmuş olup; görüşmelerde uyulması gereken hususların neler olabileceği ve etik açıdan yapılması gerekli işlemlere yönelik betimsel analiz yapılmıştır. Her ne kadar derinlemesine görüşme tekniği nitel ve alan araştırmalarında tercih edilen bir veri toplama tekniği olmasına karşın literatürde derinlemesine görüşme tekniğinin içeriği ve anlamına ait somut ve doyurucu bilgi edinmek zordur. Bu sebeple çalışmanın eğitim bilimleri ve literatüre düşünsel ve teorik olarak zenginlik katacağı öngörülmektedir.

Derinlemesine Görüşme Tekniğinin Artı ve Eksileri

Derinlemesine görüşme tekniğinin artıları olduğu gibi araştırmacı açısından bir takım eksiklikleri de bulunmaktadır. Görüşme yöntemi, esnek, çok yönlü ve zengin verilerin toplanabilmesini sağladığından araştırmacıya inceleme konusuyla ilgili ayrıntılı bilgi edinme olanağı sağlayabilmektedir. Bu olanakların

yanı sıra görüşme tekniği, veri toplaması başka bilimsel ve akademik araştırma teknikleriyle sağlanamayan bilgilerin elde edilmesini sağladığı için diğer veri toplama tekniklerinden ayrılmaktadır. Daha çok nitel ve sosyal araştırma desenleriyle uyumlu olan bu teknik, nicel araştırma yöntemlerinde tercih edilmemektedir (Arksey & Knight, 1999, s. 4).

Görüşme yönteminin en önemli dezavantajı zaman maliyetinin yüksek olmasıdır. Görüşmek için görüşmeci bireylerden randevu talep etmek, görüşülecek mekâna gitmek, görüşmeyi kayda almak ya da yazıya geçirmek uzun zaman alan süreçlerdir (Books, 1997, s. 141). Netice itibarıyla araştırılan sosyal grup ya da bireylerle görüşebilmek, görüşmek için uygun mekân oluşturmak, görüşmeci bireylerin kendilerini serbest ve özgür biçimde ifade edebilmesini sağlayacak zaman dilimi ayırmak araştırmanın bilimsel geçerliği açısından oldukça önemlidir. Görüşmelerin uzun zaman alması, araştırmacı açısından bir dezavantaj olarak değerlendirilebilir. Görüşme tekniği açısından diğer bir dezavantaj; örneklem seçme sorunudur. Görüşme tekniğinde genellikle kartopu örneklem seçme yöntemi olarak kabul edilen ve bilinen bir görüşmeciden diğer görüşmecilere ulaşılmasını sağlayan bir örneklem seçme tekniği kullanılabilir. Burada dikkate değer husus, örneklemin evreni temsil edici nitelikte olmasıdır. Dolayısıyla evrenin özelliklerini taşıyan sağlıklı bir örneklem seçilmesi araştırmanın daha objektif bir karaktere sahip olmasını sağlayabilecektir. Aksi takdirde araştırmanın bilimsel ve etik geçerliğin korunması bakımından sorun oluşturabilir.

Derinlemesine Görüşme Çeşitleri ve Özellikleri

Derinlemesine görüşme, nitel araştırma teknikleri arasında sıkça kullanılan bir tekniktir. Görüşmeden önce hazırlanmış olan bir dizi sorunun araştırmacı tarafından görüşmeci bireye sorularak cevap alınması şeklinde yapılmaktadır. Görüşmeler yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme olarak üçe ayrılmaktadır. Bu görüşme çeşitleri görüşülmesi tasarlanan toplumsal grubun demografik özelliklerine göre, araştırmanın içeriği ve amaçlarına göre değişiklik arz edebilmektedir (Allmark vd., 2009, s. 49).

Yapılandırılmış görüşme, görüşmecilere kapalı uçlu, pek fazla yoruma ve değerlendirmeye dayalı olmayan soruların sorulması ile gerçekleşmektedir. Yüz yüze, telefonla, internet ortamından bilişim destekli sorulan sorulara cevap beklenmektedir. Alınan cevaplar anlamlarına göre sınıflandırılabilir (Demir, 2011, s.279).

Yarı yapılandırılmış görüşme ise, araştırmacı tarafından açık uçlu soruların belirli plan ve sistematik olarak görüşmeciye yönetilmesi şeklinde gerçekleşebilmektedir. İnternet ağı, telefonla görüşme, yüz yüze yapılabilecek bu görüşmede görüşmecilerin sorulara içtenlikle cevap vermesi, değerlendirmesi ve yorumlanması beklenmektedir. Kapalı uçlu sorular sormak yerine cevapların açık uçlu olması farklı kavramlar ve temalar arasında ilişki kurmasını sağlayabilecektir. Böylece araştırmadan zengin ve çeşitli verilerin toplanması amaçlanmaktadır. Belirli bir kültür grubu, etnik, dinsel ve sosyal grup üzerine yapılacak alan araştırmalarında genellikle açık uçlu soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşmeler uygulanabilmektedir (Arksey & Knight, 1999, s. 8). Yapılandırılmamış görüşme hem açık uçlu hem de kapalı uçlu soruların görüşmecilere yöneltildiği, belirli plan dâhilinde soruların sorulmadığı bir tekniktir. Bu görüşme türünde araştırmacı ile görüşmeci arasında araştırma konusuna dair genel bir diyalog kurulmaktadır.

Patton'a göre (1987, s. 109) görüşmenin üç bileşeni bulunmaktadır;

1. araştırmacı ve görüşmeci ilişkisi
2. görüşmenin doğası
3. Sürecin analizidir.

Görüşme bulgularının kim tarafından değerlendirileceği, ne amaçla kullanılacağı önemlidir. Ayrıca bu verilerin ne amaçla kullanılacağı ne tür veriler toplanması gerektiği, bu verilerin ne kadar süre içinde elde edilmesi gerektiği araştırmanın gidişatı açısından önemlidir.

Araştırmacı ve Görüşmeci İlişkisi

Yüz yüze, karşılıklı iletişim yoluyla verilerin toplandığı derinlemesine görüşme, uzun zaman gerektiren bir veri toplama tekniğidir. Bu teknikte araştırmacı, incelemek istediği sosyal grubu ya da bireylerin geçmiş yaşam deneyimlerini, grubun sosyal davranışlarını, yaşam tarzını yakından görme ve anlama olanağı bulabilmektedir (Friesen, 2010, s. 14). Görüşme yapılmadan önce araştırmacı, görüşmeci kimseyle iletişim sağlayarak hangi zaman diliminde, ne kadar süre boş zamanı bulunduğunu, görüşme yerinin nerede gerçekleşebileceği ile ilgili sorular sorarak görüşme yerini ve zamanını önceden belirleyebilir.

Araştırmacı, belki de hayatında daha önce bilmediği ve tanışmadığı kimselerle bir araya geleceğinden araştıracığı görüşmecilerin yaşam tarzını, değerlerini, geleneklerini, inanç yapısını öğrenmeli ve ona göre hareket etmelidir. Görüşmeci bireyleri tahrik edecek, onların değerlerini ve yaşam tarzını zedeleyici her türlü tutum ve davranıştan kaçınmak oldukça önemlidir. Örneğin dinsel bir grup incelendiğini varsayalım. Bu grubun ibadetlerine yazlık ve ortamın ruhuna uygun olmayan kıyafetlerle ya da ideolojik semboller içeren elbiselerle katılmak olumsuz bir intiba oluşturabilecektir. Bu bakımdan araştırmacının sahip olduğu yetenekler kadar sorumlulukları da önemlidir (Morris, 2015, s. 39). Araştırmacı, karşıdaki görüşmeciyle yakın temas kurmalı, dostane ve samimi bir içtenlikle sorularını yöneltmelidir. Görüşmecinin kederli ya da travmatik hatıralarını sürekli anımsatmamalı, yönlendirmeden uzak durarak başka tür sorular sorarak karşıdaki kişiyi psikolojik olarak rahatlatmalı, görüşmeci kişinin kendisini güvende hissetmesini temin etmelidir (Johnson, 2002, s. 109).

Araştırmacının görüşmeye başlamadan önce karşıdaki görüşmeci bireye konu hakkında bilgi vermesi, araştırmanın amacı ve hedefinin ne olduğuna dair açıklama yapması değerlidir. Karşıdaki görüşmeciye odaklanmadan sürekli ve aynı soruyu sorması görüşmeciyi rahatsız edebilir. Neticede soru sorma ve cevap alma temeline dayanan bu görüşme, araştırmacıyı yeni sorular sormaya yöneltebileceği gibi keşfedilmemiş, yeni veriler öğrenmeye teşvik edebilmektedir (Rubin & Rubin, 2012, s. 10). İyi bir araştırmacı sadece verilen cevaplarla yetinmemeli, görüşmeci bireyin duyguları, düşünceleri, ses tonu ve beden dili üzerinden çıkarımlarda bulunarak ayrıca gözlem yapabilmelidir. Görüşme tekniği bu bakımdan karşıdaki bireylerin tutumlarını, duygularını ve görüşlerini öğrenme ve anlama amacı içermektedir.

Görüşmenin Doğası

Derinlemesine görüşme, doğal araştırma yöntemlerinden birisidir. Nitel araştırma yöntemleri arasında sıklıkla kullanılan görüşmede, karşıdaki kişinin ilgileri, motivasyonu, düşünceleri açığa çıkarma, bilinmeyen yeni verilerin ortaya çıkarılması esastır. Bu itibarla araştırmacı kişinin görüştüğu kimse bir kütüphaneci, politikacı ya da hayat kadını olabilir. Araştırmacı, olaylara karşıdaki kişinin bakış açısından bakarak olayların doğasını kavramayı ve anlamayı hedeflemektedir (Rubin & Rubin, 2012, s. 3).

Görüşme tekniği, devam eden sosyal süreçlere olumlu katkı sağlayabilmektedir. Geçmişin birikim ve deneyimlerinin açığa çıkarılmasıyla sosyal hayata dair yeni bir bakış açısı üretilebilmektedir. Örneğin, evlenmeden önce normal bir şekilde çalışma hayatına devam eden bir kadının evlendikten sonra ve doğum süreci sonrası hem bir anne, eş ve çalışan bir kadın olması sosyal hayata dair önemli veriler içermektedir. Artık anne olan bir kadının öncelikleri, düşünce yapısı, çalışma koşulları ve verimlilik gibi parametrelerde değişiklikler meydana gelebilmektedir. Görüşme tekniğinde, dikkatli biçimde dinleme yoluyla karşıdaki kimselerin entelektüel birikimleri, duygusal eğilimleri ortaya çıkarılabilmektedir. Görüşmenin doğasında araştırmacı ve görüşmeci birey arasındaki karşılıklı etkileşim ve işbirliği yer almaktadır (Showkat & Parveen, 2017, s. 7). Algılar, düşünce biçimleri, bilinmeyenler, tecrübeler ve önyargılar bu etkileşim ve işbirliği vasıtasıyla gün yüzüne çıkarılabilmektedir. Bu durum görüşme tekniğinin anket, odak grubu çalışması ya da vaka analizi gibi tekniklerden farklı bir karakteristiğe sahip olduğunu yansıtmayı bakımından önemlidir (Mason, 1996, s. 16).

Araştırmacının Görüşme Sırasındaki Tutumu ve Sorumlulukları

Görüşmenin verimli geçebilmesi ve ayrıntılı veri toplanması bakımından araştırmacının görüşmedeki rolü belirleyicidir. Araştırmacı her şeyden önce araştırmanın amacını ve hedefini iyi bilmelidir. Araştırmacının karşısındaki görüşmeci bireye de araştırmanın anlamı ve içeriği hakkında bilgi vermesi etik açıdan önemlidir. Görüşmeler için randevu alınması, yer ve zaman oluşturulması, görüşmelerin not edilmesi gibi aşamalar bazen uzun zaman alabildiğinden araştırmacı kimsenin görüşmelerde esnek davranması, sabırlı ve hoşgörülü bir tutum sergilemesi önemlidir.

Araştırmacı, belirli bir sıra ile oluşturduğu sorularını görüşmeci bireye sorarken iyi bir dinleyici olmalıdır. Görüşmeci bireye sorulan sorular esnasında araştırmacı çalışmanın varsayımlarını doğrulayabilecek ve kendi beklediği cevapları görüşmeciye dikte etmemelidir. Netice itibarıyla görüşmeci bireylerin kendilerini diledikleri gibi serbestçe ifade edilmesine özen gösterilmesi, cümlelerin sürekli kesilmemesi önem arz etmektedir (Guion vd., 2001, s. 2). Bu bağlamda dikkat edilmesi gereken husus, araştırmacının konumudur. Araştırmacının iyi bir dinleyici, gözlemci olması beklenirken araştırmacı pasif bir dinleyici konumunda da bulunmamalıdır. Gerekli gördüğü takdirde sohbet havası içinde soruları esnetebilmeli, araştırmanın konusuyla ilgili olmayan farklı soru ve anlamlara yönelmemelidir. Bu sebeple araştırmacı kimse görüşmenin seyrine göre esnek davranmalı, yanlış anlaşılmaya imkân vermeden görüşmeci bireyi araştırma sorularına teşvik edici olmalıdır.

Görüşme soruları ve cevaplarını yazabilmek bazı durumlarda uzun zaman alabilmektedir. Araştırmacı bireyin görüşmenin tamamını yazma imkânı bulunmadığından fotoğraf makinesi ve ses kayıt cihazı gibi tekniklerden yararlanabilmektedir fakat araştırmacı, görüşmeci bireylere bilgileri ve özel hayatına dair paylaşımlarının gizli kalacağı teminatı verebilmelidir. Çünkü yapılan görüşmelerde birçok görüşmeci birey kimliğinin deşifre olacağı düşüncesiyle kendilerini serbest ve özgür bir biçimde ifade edememekte, sorulan sorulara cevap vermekten kaçınabilmektedir (Showkat & Parveen, 2017, s. 8).

Görüşmeler esnasında araştırmacının incelenen konuya dair kendi şahsi düşüncelerini belli etmemesi, önyargıdan uzak durması gerekir. Araştırmacı, görüşmeler esnasında kendi varsayımlarını doğrulayabilecek, beklediği türde cevapları almak için görüşmeci bireye baskı yapmamalı; yönlendirme, imalı ifadelerden kaçınmalıdır (Guion vd., 2001, s. 3). Araştırma birey özellikle etnisite, kimlik, toplumsal cinsiyet, inanç ve mezhep gibi konularda tarafsız bir tutum takınmalıdır. Bu durum aslında araştırmacının veri toplama konusunda ne ölçüde istekli olduğuyula ilgilidir. Örneğin, Sünni bir Müslüman olan araştırmacının Alevilik inancına sahip bir sosyal grubun kültür, kimlik ve toplumsal değişme süreçlerini incelediği düşünüldüğünde; araştırmacı bireyin Sünni merkezli bakış açısıyla hareket etmemesi gerekmektedir. Aynı şekilde Alevilik inancına sahip sosyal grubun aile, eğitim, ekonomi, inanç, boş zamanları değerlendirme faaliyetleri, dünya görüşü gibi kurumlarında var olan değerler sistemini onların gözüyle, onların bakış açısıyla incelemesi araştırmacının çok boyutlu veri elde etmesini sağlayabilecektir.

Araştırmacı, görüşmeler sırasında genelden özel sorulara gidecek biçimde olgusal arka plandan bireysel sorulara doğru gitmek daha anlamlı olabilecektir. Soruların belirli plan ve hazırlık dâhilinde görüşmeci bireylere sorulması görüşme sürecinin daha sağlıklı biçimde yürümesini sağlayabilecektir. Alınan cevaplar ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınabileceği gibi görüşme sırasında da görüşme notları yazıya geçirilebilir (Johnson, 2002, s. 109).

Görüşmenin Yeri

Görüşmeci sürecinin önemli aşamalarından birisi olan görüşme mekânı, verilerin en işlevsel ve pratik şekilde toplanabileceği, görüşmeci kimsenin kendisini serbestçe ifade edebileceği bir alan olması önemlidir. Görüşmelerin yanında gözlem yapabilme olanağının da bulunması ihtimaline karşı, görüşme grubunun doğal yaşam alanlarında, çalışma alanlarında görüşmelerin yapılması daha güçlü ve etkili veriler elde edilmesini sağlayabilir.

Araştırmacının, görüşmeci bireylerin baskı ve zorlama olmadan kendilerini rahatça ifade edebilecekleri, gürültü ve aşırı sestten yalıtılmış mekânlarda görüşmeleri yapması daha uygundur. Örnek vermek gerekirse Antalya’da kadınların siyasi katılımları üzerine örneklem olarak seçilen AK Parti ve CHP

Kadın Kolları üzerine yapılan bir alan araştırmasında görüşmeci bireylerin, siyasal temsili yeterli bulup bulmadıkları, olgusal kimliklerine ilişkin konularda parti yöneticilerinin yanında konuşmaktan imtina ettikleri görülmüş, görüşmecilerin utanarak kısa cevaplarla konuyu kapatmak istedikleri gözlemlenmiştir (Demir, 2018).

Nitekim ses kayıt cihazı ve fotoğraf makinesi gibi teknik cihazların kullanımında aşırı kalabalık ve yüksek ses gibi unsurlar görüşmeyi olumsuz etkileyebilecektir. Ayrıca görüşme gerçekleştirilirken görüşmenin gidişatına yorum ve görüşleri ile müdahalede bulunabilecek bir kimsenin olmaması önemlidir. Görüşmeler, araştırma konusu ile ilgili olarak yüz yüze gerçekleştirileceğinden park, bahçe, kafeterya, ev, işyeri, ibadethane gibi alanlarda uygulanabilmektedir. Görüşme yapılmadan önce örneklem olarak seçilmiş grupla ön görüşme yapılarak temas sağlanması, samimi ve olumlu ilişkiler kurulması oldukça önem arz etmektedir. Çünkü görüşme gerçekleştirileceği sırada görüşmeci bireyler yaşamları boyunca hiç tanımadıkları ve bilmedikleri bir araştırmacıyı evlerine konuk etme noktasında güven problemi yaşayabilmektedir. Bu güven sorununun yaşanmaması için araştırmacı kimsenin bir takım sosyal iletişim ağı sayesinde ve gerçekleştireceği ziyaretlerle bu sorunu çözebilmesi mümkündür.

Görüşme mekânının uygun bir mekân olarak belirlenmesi dışında diğer önemli bir unsur ise görüşme yapılacak kişilerle sağlıklı iletişim kurulması, randevu ya da görüşme yerine zamanında gidilmesi, geç kalınmamasıdır. Karşı tarafa güven sağlanması konusunda randevu yerine saatinde gidilmesi önemlidir. Ayrıca görüşme yerine giderken uygunsuz, dini, siyasal anlam taşıyan sembol ve kıyafetlerle gidilmemesi görüşmeci bireyler ve görüşme açısından iyi bir intiba oluşturabilecektir.

Soru Sorma Biçimleri ve Görüşme

Görüşme tekniğinde yüz yüze soru sorma ve cevap alma içeriği bulunduğundan görüşmenin önemli aşamalarından birisi soruların sorulmasıdır. Öncelikle araştırmacı örneklem grubunu iyi belirlemeli ve konusuna hâkim olmalıdır. Araştırmacı görüşmeciye yönelteceği sorularını iç tutarlılık ve anlamsal bütünlükle sormalıdır. Sorular görüşmeci bireyin etnisite, inanç, mezhep, dil ve kişisel haklarını aşağılayıcı yargı niteliği taşımamalıdır (Tekin, 2006, s. 113).

Araştırmacı sorularını görüşmeci bireyin açık ve net bir şekilde anlayabileceği biçimde yöneltmelidir. Sorulan sorular önyargı ve yönlendirme anlamlarını taşımamalıdır. Netice itibarıyla görüşmeci bireyi huzursuz ve rahatsız edebilecek sorular karşısında görüşmeci bireyin ketum ve içine kapanık tutum sergileyebileceği unutulmamalıdır (Guion vd., 2001, s. 2). Soruları genelden özele sorulabileceği gibi öncelikle görüşmeci bireylerin olgusal kimlikleri ortaya çıkarılabilir. Görüşmecilerin olgusal kimliklerinde yaş, cinsiyet ve eğitim durumu gibi sorular sorulabilir, akabinde araştırma konusunun dışına çıkmayacak şekilde sorular yöneltilebilir. Görüşmeciye sorulan sorular birbirini sınyacak ölçüde kıyaslanabileceği gibi soru formunun genelinde anlam bütünlüğü korunmalıdır.

Soru sorma esnasında araştırmacı yönlendirme ve imada bulunmadan kaçınmalı, görüşmeciden kendi beklediği cevapları vermesini talep etmemelidir. Sorular basitten özele gidecek şekilde sorulabileceği gibi sorular araştırmanın varsayımlarını sınyabilmelidir. Araştırmacı farklı bir ses tonu ile bir düşünce, ideoloji ve görüşü savunur biçimde tavır almamalı, soruları cevaplayabilmesi için görüşmeciye baskı yapmamalıdır. Görüşmeci bireye hakaret, küfür ve dışlayıcı tabirler kullanılmamalı, görüşmenin gidişatına göre gerektiğinde yapılandırılmamış görüşme ise araştırmacı soruların yerini değıştirebilmelidir. Görüşmeci bireyin cevaplamakta tereddüt ettiği ya da kuşkulandığı sorular soru formunda yer alıyorsa araştırmacı esnek davranmalı ve görüşmecinin kendisini özgürce ifade edebileceği uygun bir şekilde sorularını sormalıdır.

Dil Bariyeri

Görüşme tekniği uygulanırken görüşmeci bireylerin düşüncelerini, anlam dünyalarını, deneyimlerini ifade etme noktasında kullandıkları en önemli araç dildir. Dil, bireylerin düşünce dünyalarında kodladıkları, sembollerle anlam ve içerik yükledikleri sözcük ve kelimelerin karşı tarafa aktarılmasını sağlayabilen bir iletişim aracıdır. Görüşme tekniğinin temelinde yüz yüze soru sormak ve cevap almak etkileşimi bulunduğundan araştırmacının dikkat etmesi gereken önemli hususlardan birisi de dil yeterliliğidir.

Araştırmacının çalışma konusu, farklı dil, din, etnisiteye mensup sosyal gruplar olabilir. Görüşmeci bireylerin kendilerini ifade edebilmesi, araştırmacının da konuşulan dile hâkim olması oldukça önemlidir. Farklı meslek dalı, farklı dil, din, etnisiteye mensup kimselerin kendilerine özgü terminolojik ifadeleri, deyimleri, kelime kısaltmaları olabilir. Bu tür durumlarda araştırmacı açısından iki seçenek vardır. Birincisi görüşmeci bireylerin dilini konuşabilmek ikincisi ise görüşmelerde tercümandan faydalanmaktır. Örneğin Antalya Büyükşehir Belediyesi Toptancı Hali’nde çalışan geçici koruma statüsü altındaki Suriyeli bireylerin işgücü piyasasındaki çalışma koşulları üzerine yapılan bir alan araştırmasında, görüşmeci Suriyeli bireylerin nerdeyse tamamının Türkçe konuşabildikleri ve kendilerini oldukça iyi bir şekilde ifade edebildikleri görülmüştür. Bunun dışında bazı Suriyeli görüşmeci bireylerin ise Türkçeyi çok iyi kullanamadıkları durumlarda ise Arapça tercümandan yararlanılarak görüşmeler tamamlanabilmektedir (Aygül & Demir, 2020).

Araştırmacı dil yeterliliği bulunmayan sosyal gruplar üzerine bir görüşme gerçekleştirecekse ve kendisinin dil yeterliliği bulunmuyorsa görüşme yapacağı sosyal grubun değerler sistemini, normlarını, yaşam tarzını, inanç ve geleneklerini tanıması gerekmektedir. Netice itibarıyla verilen mesajları tercüman yardımıyla okuyabilen araştırmacı, görüşmeci bireylerin beden diline dikkat etmeli, gözlem yapmalıdır. Yöneltilen sorulardan rahatsız olduğunu sezdiği zaman tercüman yardımıyla görüşmeci ile iletişim kurabilmelidir. Bu açıdan araştırmacının konusuna hâkim olması, görüşmeyi yönlendirmesi, görüşmeci bireylere güven vermesi, onları konuşmaya motive etmesi görüşmenin tamamlanması bakımından önemlidir.

Teknik Cihazlardan Yararlanma ve Görüşme

Görüşme tekniğinde sağlıklı ve net veriler elde edilmesini sağlayan önemli faktörlerin başında ses kayıt cihazı, akıllı telefonlar ve kamera gibi teknolojik cihazlar gelmektedir. Ses ve görüntü kaydı yapılması, görüşmenin verilerin okunması ve çözümlenmesi sırasında önemle yarar sağlayabilen bu teknik cihazların kullanılması öncelikle görüşmeci bireyin rızasının alınmasına bağlıdır. Bu yönüyle görüşmeci bireylerin ses kayıt cihazı kullanımı, fotoğraf çekimi ve görüntü kaydedilmesi gibi konularda bilgilendirilmesi esastır.

Her ne kadar bazı internet programlarıyla derinlemesine görüşme gerçekleştirilebileceği ve zoom gibi uygulamalar üzerinden anlık ses ve görüntü kaydı sağlanabileceği tezini savunun çalışmalar olmasına karşın (Ardahanlıoğlu, 2022, s. 8) derinlemesine görüşmelerin yüz yüze yapılmasının daha yararlı olacağı düşünülmektedir. Netice itibarıyla görüşmenin görüşmecinin doğal ortamında yapılması, ses tonu, mimik ve tepkisel davranışların gözlemlenmesi açısından daha zengin verilerin toplanmasını mümkün kılabilir. Ses kayıt cihazı ve fotoğraflama yapıldığı durumlarda ise ses kayıt cihazının görüşme öncesinde kontrol edilmesi önemlidir. Görüşmecinin onay vermesi ve izniyle yapılan ses kayıtları ise araştırma konusuyla ilgisi bulunmayan kurum, kuruluş ve tüzel kişiliklerle paylaşılmamalı, görüşmeci bireyin kişilik hakları ve özel yaşamına saygı gösterilmelidir. Araştırmacı incelediği görüşme notlarına özen göstermesine rağmen görüşmeci bireyin ifade etmiş olduğu her kelime ve cümleyi not alamayabilir. Bu tür durumlarda ses kayıt cihazının kullanılması araştırma verilerinin çözümlenmesinde büyük kolaylık sağlayabilmektedir.

Görüşmelerin bitimiyle birlikte, sürecin raporlanması başlayacağından ses kayıt cihazındaki vediler ve notlar dikkatle gözden geçirilerek yazıya geçirilmelidir. Ayrıca araştırmacı gözlemlerini, görüşme esnasında aldığı notları da muhafaza etmeli mümkünse görüşme yerini, görüşülen kişi, yer ve zamanını da not etmelidir. İsim benzerliği ve karışıklık olmaması açısından, bireylerin isimleri deşifre edilemeyeceğinden kodlama sisteme kullanılabilir. Kodlama isim yerine görüşme yapılan bireylerin harf ya da sayı olarak belirtilmesidir. Örnek vermek gerekirse birinci görüşmeci “G1”, ikinci görüşmeci, cinsiyeti ve yaşı belli olacak şekilde “G2, Kadın, 45” şeklinde ifade edilebilir. Özel yaşamlarında ve gelecekte sorun oluşturabileceğinden görüşmeci bireylerin isimleri, işyerleri, meslekleri, aile bilgileri ve iletişim bilgileri net biçimde paylaşılmamalıdır.

Etik Açıdan Görüşme

Etik, ahlak ve felsefenin bir terimi olarak görülse de bir toplumda yaşayan insanların müşterek uyması gereken ve kendilerinden beklenen davranış biçimleri, normlar ve pratikler olarak değerlendirilebilir. Görüşme tekniği açısından etik ilkeler, çalışmanın geçerliği ve bilimsel sonuçları açısından değerlidir. Görüşme tekniğinde araştırmacı kimsenin görüşmeci bireylere güven duyması ve görüşmeci bireyin de kendini güvende hissetmesi önemlidir.

Derinlemesine görüşme yapılmadan önce çalışmanın amacı, hedef kitlesi, nerede ve hangi zaman aralıklarında yapılacağına ilişkin formlar hazırlanarak üniversite ya da resmi kurumdan etik kurul belgesi ya da izni talep edilmesi önem taşımaktadır. Bu etik kurul belgesi çalışmanın meşruiyet kazanması ve bilimsel bir karakter kazanması açısından önemlidir. Etik kurul izni ya da belgesinin talep edilmediği çalışmalar bilimsel ve akademik açıdan şüphe uyandırabileceğinden görüşme ve alan araştırması uygulanan bilimsel çalışmalarda etik kurul izninin alınması önem kazanmıştır. Nitekim etik kurul belgeleri içinde görüşmeci bireylerin kişisel haklarını korumaya yönelik görüşmeci rıza beyan formu, görüşme süresi, görüşülmesi planlanan sosyal gruba ait bilgiler, çalışmanın ana hatları ve varılması planlanan hedefler gibi kısımlar yer alabilmektedir. Ayrıca etik kurul belgesi içinde görüşülmesi planlanan kişi ya da kişilerin bilgilerinin gizli kalacağı, görüşmecilerin kişisel bilgilerinin paylaşılmaması, özel yaşamın gizliliği ve bu bilgilerin yetkisi olmayan kişi ve kuruluşlarla paylaşılmaması gerektiğine dair onay ve matn kısımları bulunmaktadır.

Görüşmeci bireyler kendilerini ifade ederken özel hayatın gizliliğinin korunması açısından kuşku duymamalıdır. Nitekim araştırmacı, görüşmeci bireylerin özel yaşamlarını, iş ve mesleki hayatlarını olumsuz etkileyebilecek her türlü tutum ve davranıştan kaçınmalıdır. Bu aşamada en önemli ölçüt görüşmeci bireylerin özel bilgilerinin, isim ve soy isimlerini, adreslerini ve iletişim bilgilerinin açıklanmasıdır. Araştırmacı görüşmeci bireylerin özel yaşamlarına saygı duymalı ve bilgilerinin gizli kalacağı teminatını karşı tarafa verebilmelidir. Aksi takdirde görüşmeciler, görüşme teklifini reddedebileceği gibi görüşme sorularına içtenlikle cevap vermeyebilir (Johnson, 2002, s. 114). Bu durumun yanı sıra görüşmede kullanılan video, ses kayıt cihazı gibi verilerin ilgili olmayan kurum ya da birimlerle paylaşılmaması araştırmanın etik geçerliliğini güçlendirebilecektir. Araştırmanın planlanan sürede tamamlanması ve verilerin amacına yönelik olarak kullanılması da etik açıdan önem taşımaktadır. Görüşmeler sonucu elde edilen veriler görüşmenin niteliği ve kapsamı dışında kullanılmamalıdır. Görüşmeci bireylerin bir takım sosyal alışkanlıkları, inanç, değerler ve özel bilgileri ihbar niteliğinde değerlendirilerek emniyet hizmetleri ya da istihbarat birimlerine aktarılmamalıdır. Nitekim görüşmeciler ifadeleri ve düşünceleri sebebiyle kriminalize edilmemeli, görüşmeci bireylerin özel yaşamlarını deşifre edilmemelidir.

Tablo 1: Görüşmeci Beyan Formu

Görüşmeci Rıza Beyan Formu	
<p>Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Yeni ve Yakınçağ Araştırmaları Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi Erdi DEMİR tarafından uygulanan “Etnografik Bir Alan Araştırması: Antalya Abdalları, Kültür, Kimlik ve Toplumsal Değişme” isimli araştırmaya katılmak için araştırmacı tarafından derinlemesine görüşmeye davet edilmiş bulunmaktasınız. Yüzyılların kültürel zenginliğini yansıtan göçebe yaşam tarzı Türk dünyasında önemli bir yere sahiptir. Orta Asya’dan Anadolu Coğrafyasına ve Balkanlar’a kadar uzanan kültürel bir mirasın taşıyıcıları Abdalların yaşam biçimleri, sosyal ve ekonomik faaliyetleri bu açıdan önemlidir. Çalışmada geleneksel Türk kültüründe önemli bir yere sahip yarı göçebe yaşam tarzının Antalya’da yaşayan Abdallar üzerindeki etkilerini incelemek hedeflenmiştir. Tarafınızdan ekte yer alan yarı yapılandırılmış açık uçlu soruları cevaplamanız beklenmektedir. Görüşmeci birey olarak vermiş ve verecek olduğunuz tüm bilgiler hiçbir koşulda ilgisiz kişi ve kurumlarca paylaşılmayacak, şahsınıza ait bilgiler özenle korunacaktır.</p> <p>Görüşme formunda yer alan soruları 35 dakikada cevaplamanız beklenilmektedir. Katılımınız bireysel olarak gönüllülük esasına bağlı olup, görüşme esnasında tarafınıza araştırma konusuyla ilgili ima, yönlendirme vb. yapılmayacaktır. Araştırma konusuyla ilgili iş ve işlemler yöntem ve etik açıdan Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Anabilimdalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Fatih USLU tarafından kontrol edilmekte ve incelenmektedir.</p> <p>Araştırmacı Erdi Demir tarafından uygulanan bu çalışmaya kendi rızamla katılmayı kabul ediyorum. Görüşme esnasında paylaşacağım bilgilerin ilgisi olmayan kişi ve kurumlarla paylaşılmayacağı teminatı tarafıma verildi. Yukarıda yer alan izin beyanımı okudum ve anladım.</p>	
Görüşmeci Birey :	Görüşmenin tarihi ve yeri
Araştırmacı :	İmza

Sonuç

Araştırmacı sahadan beklediği sonuçların dışında beklenilmeyen, bilinmeyen yeni veri ve sonuçlarla ayrılabilir. Araştırmacının bu sonuçları iyi çözümlemesi ve değerlendirmesi gerekmektedir. Alan araştırmasından ayrılan araştırmacının ölçülü olması araştırmacı kimliğini koruması gerekmektedir. Araştırmacı sahadan elde ettiği verileri kişilerin haklarını koruyacak biçimde muhafaza etmeli, araştırma kapsamında kullanılmalıdır. Derinlemesine görüşme, pandemi gibi salgın hastalıklar sebebiyle internet ortamı ve görüntülü kamera sistemleriyle de gerçekleştirilebilen bir veri toplama tekniği olmasına rağmen yüz yüze ve görüşmecinin doğal yaşam alanında yapılan görüşmenin daha sağlıklı sonuçlar verebileceği düşünülmektedir. Bu sebeple araştırmacının görüşmecilerin işyerleri, evleri ve yaşadıkları sosyal çevrede görüşme sağlaması, gözlem yapma açısından da avantaj sağlayabilecektir.

Kavramsal olarak betimlenen derinlemesine görüşmenin esnek yapısı, araştırmacıya sağlamış olduğu olanaklarıyla işlevsel ve çok yönlü bir veri toplama tekniği olduğu söylenebilir. Zaman ve maliyet yönünden dezavantajları bulunan görüşme yöntemi, birçok disiplinin tercih ettiği bir veri toplama tekniğidir. Anlamacı ve yorumlamacı paradigmanın sıklıkla tercih ettiği bu teknik, sosyolojik açıdan araştırmalara kolaylık sağlayabilmektedir. Sohbet ya da sıradan konuşmaktan farklı bir içeriğe sahip olan görüşme tekniği etnografik çalışma desenlerinde de tercih edilmektedir. Görüşmeler yoluyla araştırmacı bir toplumsal gruba ait kimlik, kültür, yaşam tarzı, inanç, gelenek ve politik görüş gibi unsurlar hakkında bilgi sahibi olabilmekte, bilinen bir takım varsayım ve verilerden yola çıkılarak öngörü ve genellemelerde bulunabilmektedir. Derinlemesine görüşme, bireysel, toplumsal bağlamda değerlendirilebilen bir tekniktir. Bireysel bağlamda derinlik, kişisel yargı, fikir, hayat felsefesi, inanç ve gündelik yaşam pratiklerinin ortaya çıkarılmasını sağlayabilmesi olarak okunabilir. Toplumsal bağlamda derinlik ise bireyin toplumun bir öznesi olarak sahip olduğu davranış biçimleri, sosyal alışkanlıkları, dil ve tüketim alışkanlıklarından yola çıkılarak genelleme yapılabilmesidir.

Yazar katkısı:	Kavramsallaştırma: FU, ED; Veriyi düzenleme: FU, ED; Veri Analizi: FU, ED; Finansman sağlama: FU, ED; Araştırma: FU, ED; Yöntem: FU, ED; Proje yönetimi: FU, ED; Kaynaklar: FU, ED; Yazılım: FU, ED; Gözetim: FU, ED; Onaylama: FU, ED; Görselleştirme: FU, ED; Taslak metin yazımı: FU, ED; Gözden geçirilmiş metin yazımı: FU, ED
Çıkar çatışması:	Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Mali destek:	Yazarlar bu çalışma için mali destek almadıklarını bildirmiştir.

Kaynakça

- Allmark, P., Boote, J., Chambers, E., Clarke, A., McDonnell, A., Thompson, A. ve Tod, A. M. (2009). Ethical issues in the use of in-depth interviews: literature review and discussion. *Research Ethics*, 5(2), 48-54.
- Ardahanlıoğlu, B. (2022). Nitel araştırmalarda online derinlemesine görüşme tekniği ile veri toplama: bir lisansüstü tez örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51, 1-12.
- Arksey, H. ve Knight, P. (1999). *Interview for social scientists*. Londra: Sage Publications.
- Aygül, H. H. ve Demir, E. (2020). Türkiye iş gücü piyasasının yeni aktörleri Suriyeli işçiler (Antalya Büyükşehir Belediyesi Toptancı Hal Kompleksi). F. Kahraman ve M. Çakır (Yay. haz.), *Sosyal problemler sosyolojisi: Teoriden uygulamaya sosyal problemler üzerine tartışmalar* içinde (ss.128-161). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Books, M. (1997). *In-depth interviewing as qualitative investigation*. ERIC Publications.
- Boyce, C. ve Neale, P. (2006). *Conducting in-depth interviews: A guide for designing and conducting in-depth interviews for evaluation input* (Vol. 2). Watertown, MA: Pathfinder international.
- Chirban, J. T. (1996). *Interviewing in depth*. Londra: Sage Publications.
- Demir, O. Ö. (2011). Nitel Araştırma Yöntemleri. K. Böke (Yay. haz.), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* içinde (pp.275-306). İstanbul. Alfa Yayınları.
- Demir, E. (2018). *Kadınların siyasi katılımı: Antalya'da Ak Parti ve CHP Kadın Kolları Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Friesen, B. K. (2010). *Designing and conducting your first interview project*. John Wiley & Sons.
- Guion, L. A., Diehl, D. C. ve McDonald, D. (2001). *Conducting an in-depth interview* (pp. 1-3). McCarty Hall, FL: University of Florida Cooperative Extension Service, Institute of Food and Agricultural Sciences, EDIS.
- Johnson John M. (2002). In-Depth Interview. J. B. Gubrium ve J. A. Holstein (Yay. haz.), *Handbook of Interview Research Context&Method* içinde. Londra: Sage Publications.
- Mason, J. (1996). *Qualitative researching*. Londra: Sage Publications.
- Morris, A. (2015). *A practical introduction to in-depth interviewing*. Londra: Sage Publications.
- Patton, M. Q. (1987) *How to use qualitative methods in evaluation*. California: Sage Publications.
- Roller, M. R. ve Lavrakas, P. J. (2015). *Applied qualitative research design: A total quality framework approach*. Guilford Publications.
- Rubin, H.J. ve Rubin, I.S. (2012). *Qualitative interviewing: The art of hearing data*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Showkat, N. ve Parveen, H. (2017). *In-depth interview*. Quadrant-I (e-Text).
- Tekin, H. H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(13), 101-116.
- Woods, P. (2005). *Inside schools: Ethnography in schools*. Routledge Publications.